

315 Programlama Dilleri

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Arif AYDIN

Altprogramların Gerçekleştirilmesi

(Implementation of Subprograms)

Call ve Return

Semantics of Call and Return

Altprogram çağrısının ve geri değer alma işlemlerinin hepsine birden altprogram bağlantısı (subprogram linkage) denmektedir.

Call ve Return

Semantics of Call and Return

Altprogram çağrısı aşağıdaki işlemler ile gerçekleştirilir:

- Parametre gönderme yöntemini içerir
- Altprogramda bulunan ve statik olmayan değişkenler için yer ayrılması gerekir
- Alt programın durum bilgisi (kayıt değerleri, CPU durum biti, ortam işaretçileri)

Call ve Return

Semantics of Call and Return

Altprogram çağrısı aşağıdaki işlemler ile gerçekleştirilir:

- Parametre gönderme yöntemini içerir
- Altprogramda bulunan ve statik olmayan değişkenler için yer ayrılması gerekir
- Alt programın durum bilgisi (kayıt değerleri, CPU durum biti, ortam işaretçileri)
- Geri gönderilecek olan değerler (varsa) gerçek parametrelere gönderilir
- Çağıran (ana) programa döndükten sonra local değişkenler için deallocation işlemi gerçekleştirilir.

Altprogramların Gerçekleştirilmesi

Local değişkenler statik ve iç içe programlar desteklenmiyor (Fortran)

Altprogramın Çağırılması (call)

1. Ana programın çalışma durumunu kaydet
2. Parametreleri hesapla ve gönder
3. Altprograma dönüş adresini gönder
4. Kontrolü alt programa gönder

Altprogramların Gerçekleştirilmesi

Local değişkenler statik ve iç içe programlar desteklenmiyor (Fortran)

Altprogramın Değer göndermesi (return)

1. Pass-by-value (result) veya out mode parametreleri varsa hazırlanır
2. Altprogram fonksiyon ise fonksiyonun göndereceği değer ana program için hazırlanır
3. Ana programın çalışma durumunu güncelle
4. Kontrolü ana programa devret

Altprogramların Gerçekleştirilmesi

Call ve return işlemleri aşağıdakiler için bellek alanı ayrılması gerektirmektedir:

- Ana programın durumu (status)
- Parametreler
- Geri dönüş adresi
- Geri gönderilecek olan değerler
- Alt program tarafından kullanılan geçici alanlar

Altprogramların Gerçekleştirilmesi

Bir alt program iki temel alt kısımdan oluşmaktadır:

1. Altprogramın kod kısmı (sabit)
2. Local değişkenler ve önceden mevcut olan veri (program çalışınca değişebilir)

Altprogramların Gerçekleştirilmesi

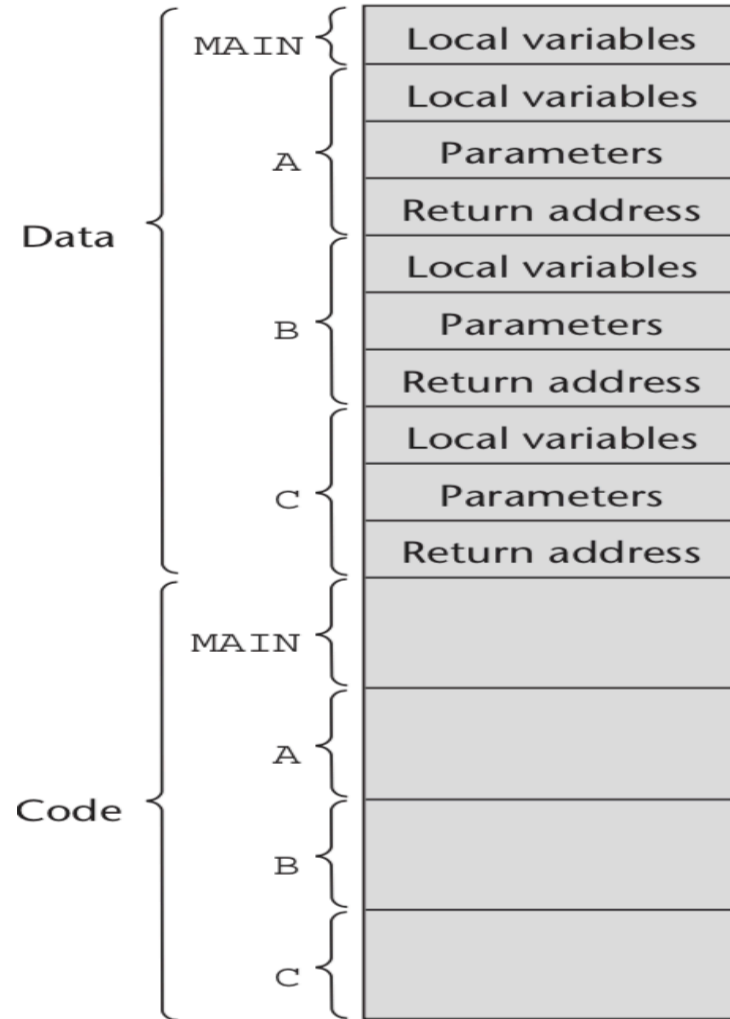
Bir alt program iki temel alt kısımdan oluşmaktadır:

1. Altprogramın kod kısmı (sabit)
2. Local değişkenler ve önceden mevcut olan veri (program çalışınca değişebilir)

- Bir altprogramın kod içermeyen formatına aktivasyon kaydı (activation record) denir.
- Formatı statikdir.
- Altprogram çalıştığında kullanılır.
- Activation record instance: alt program çağrıldığında elde edilen bir örnektir.

Local variables
Parameters
Return address

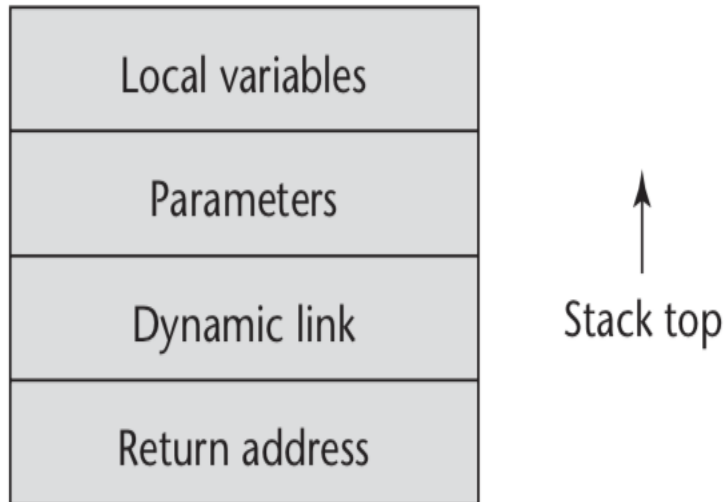
Altprogramların Gerçekleştirilmesi

Şekilde verilen program linker sayesinde ana program ile alt programları (A,B,C) çağrılmış ve çalıştırılmıştır.

Altprogramların Gerçekleştirilmesi

Yığıt Dinamik yerel değişkenler kullanılan altprogramların gerçekleştirilmesi

Activation Record

- Activation record yığıt dinamik değişken kullanılan dillerde çalışma anında dinamik olarak belirlenir.
- Dinamik link (dynamic link) ana programa olan bağlantı işaretçisidir.
  - Statik dillerde run-time hatası oluştuğunda hatanın oluştuğu yeri belirlemede kullanılır.
  - Dinamik olmayan dillerde local olmayan değişkenlere bağlantı için kullanılır.

Altprogramların Gerçekleştirilmesi

```
void fun1(float r) {  
    int s, t;  
    ...           ←————— 1  
    fun2(s);  
    ...  
}
```

```
void fun2(int x) {  
    int y;  
    ...           ←————— 2  
    fun3(y);  
    ...  
}
```

```
void fun3(int q) {  
    ...           ←————— 3  
}
```

```
void main() {  
    float p;  
    ...  
    fun1(p);  
    ...  
}
```

Programın çalışması
hangi sıya göre olur?

Altprogramların Gerçekleştirilmesi

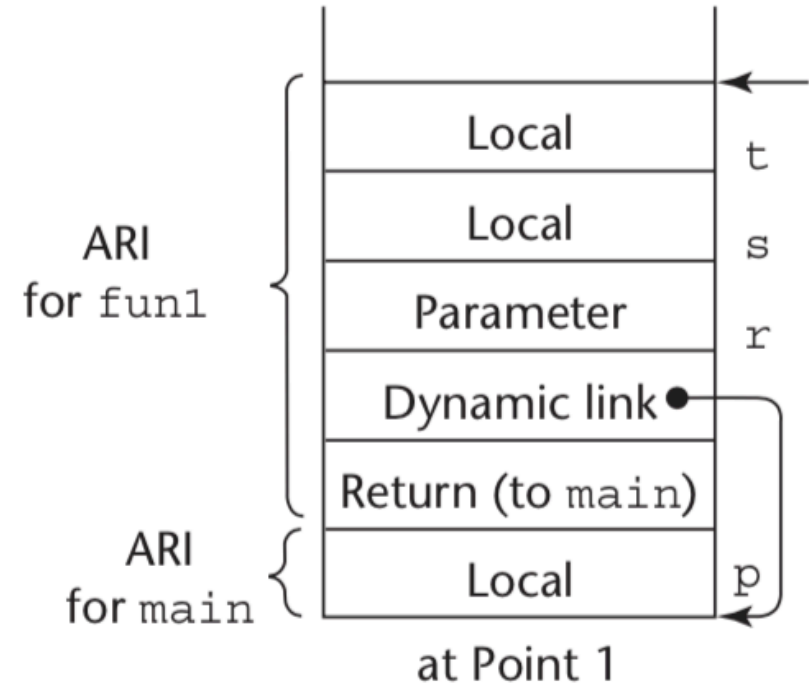
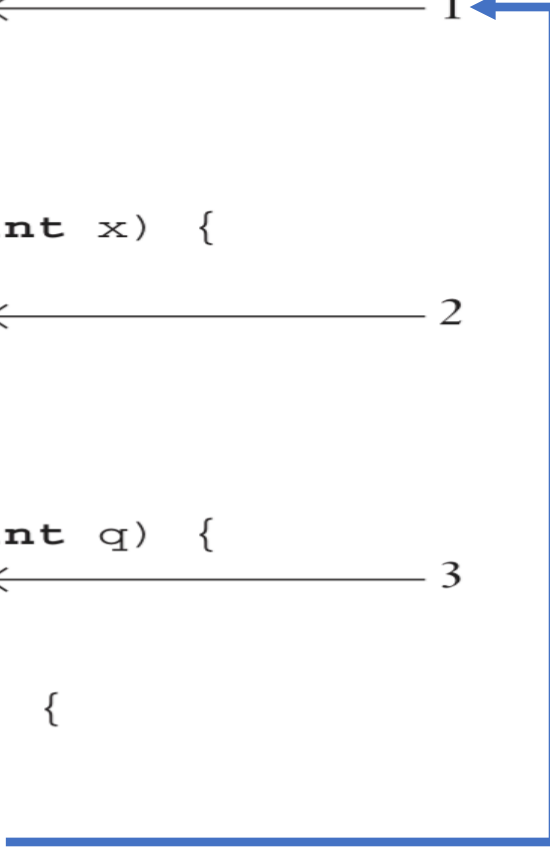
```
void fun1(float r) {  
    int s, t;  
    ...  
    fun2(s);  
    ...  
}  
  
void fun2(int x) {  
    int y;  
    ...  
    fun3(y);  
    ...  
}  
  
void fun3(int q) {  
    ...  
}  
  
void main() {  
    float p;  
    ...  
    fun1(p);  
    ...  
}
```

The diagram illustrates the execution flow of the provided code. Blue arrows show the sequence of function calls and returns. The numbers 1 through 6 are placed in red boxes to mark specific points in the execution:

- 1: The call to `fun1` from `main`.
- 2: The call to `fun2` from `fun1`.
- 3: The call to `fun3` from `fun2`.
- 4: The return from `fun3` to `fun2`.
- 5: The return from `fun2` to `fun1`.
- 6: The return from `fun1` to `main`.

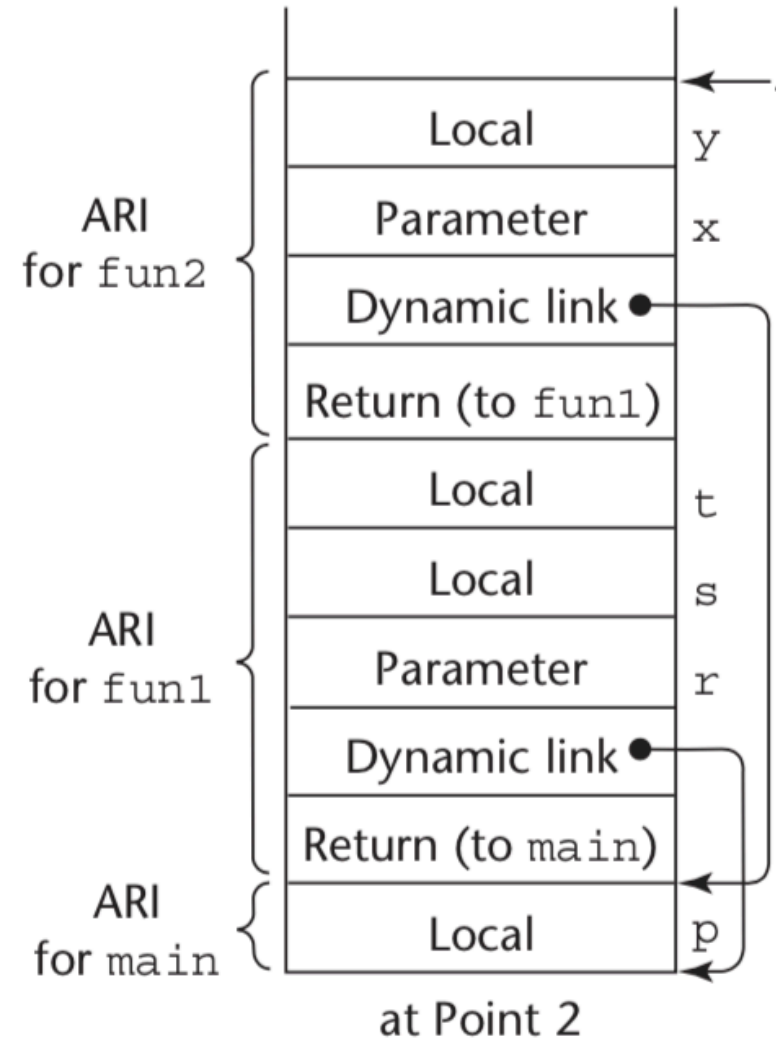
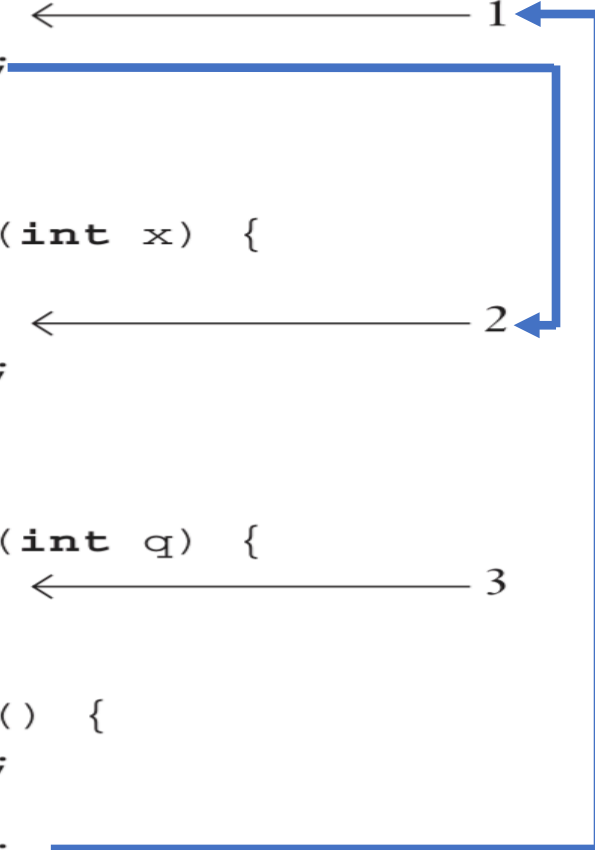
Altprogramların Gerçekleştirilmesi

```
void fun1(float r) {  
    int s, t;  
    ... ← 1  
    fun2(s);  
    ...  
}  
  
void fun2(int x) {  
    int y;  
    ... ← 2  
    fun3(y);  
    ...  
}  
  
void fun3(int q) {  
    ... ← 3  
}  
  
void main() {  
    float p;  
    ...  
    fun1(p);  
    ...  
}
```


Altprogramların Gerçekleştirilmesi

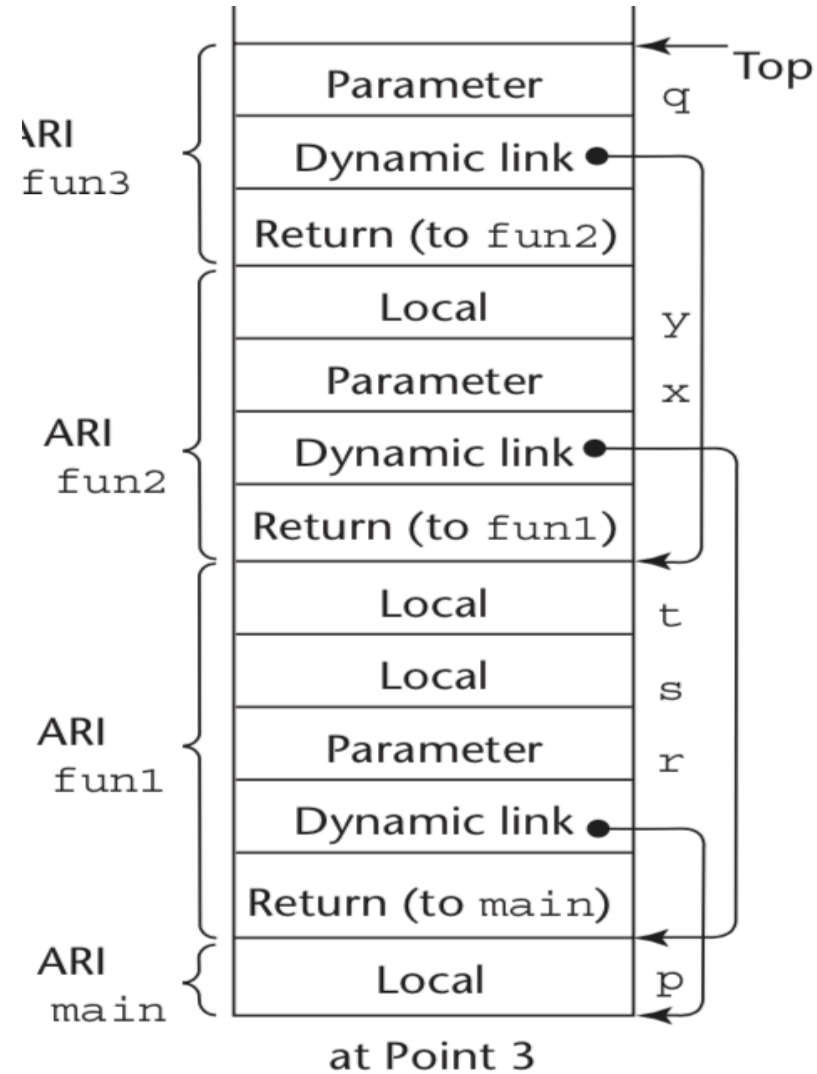
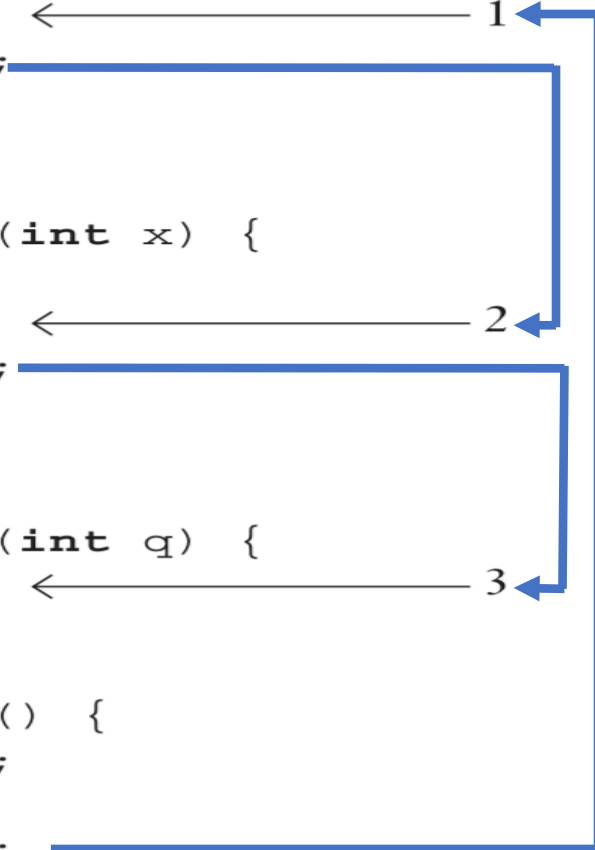
```
void fun1(float r) {  
    int s, t;  
    ...  
    fun2(s);  
    ...  
}  
  
void fun2(int x) {  
    int y;  
    ...  
    fun3(y);  
    ...  
}  
  
void fun3(int q) {  
    ...  
}  
  
void main() {  
    float p;  
    ...  
    fun1(p);  
    ...  
}
```


Altprogramların Gerçekleştirilmesi

```
void fun1(float r) {  
    int s, t;  
    ...  
    fun2(s);  
    ...  
}  
  
void fun2(int x) {  
    int y;  
    ...  
    fun3(y);  
    ...  
}  
  
void fun3(int q) {  
    ...  
}  
  
void main() {  
    float p;  
    ...  
    fun1(p);  
    ...  
}
```


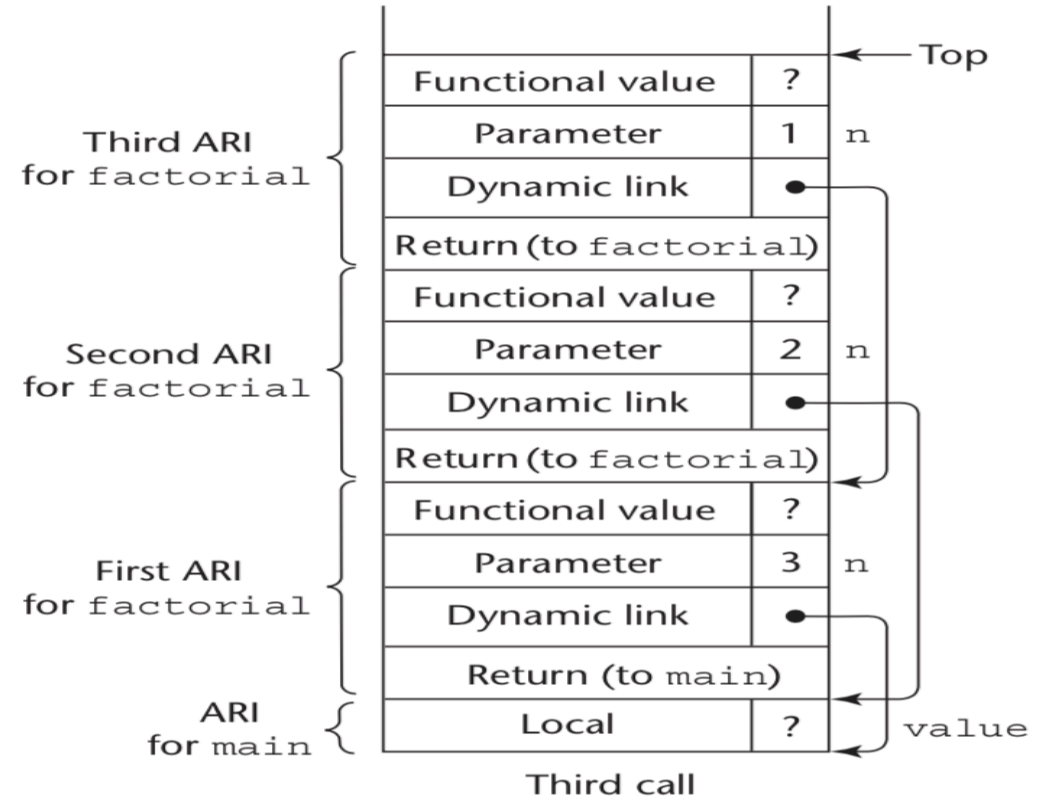
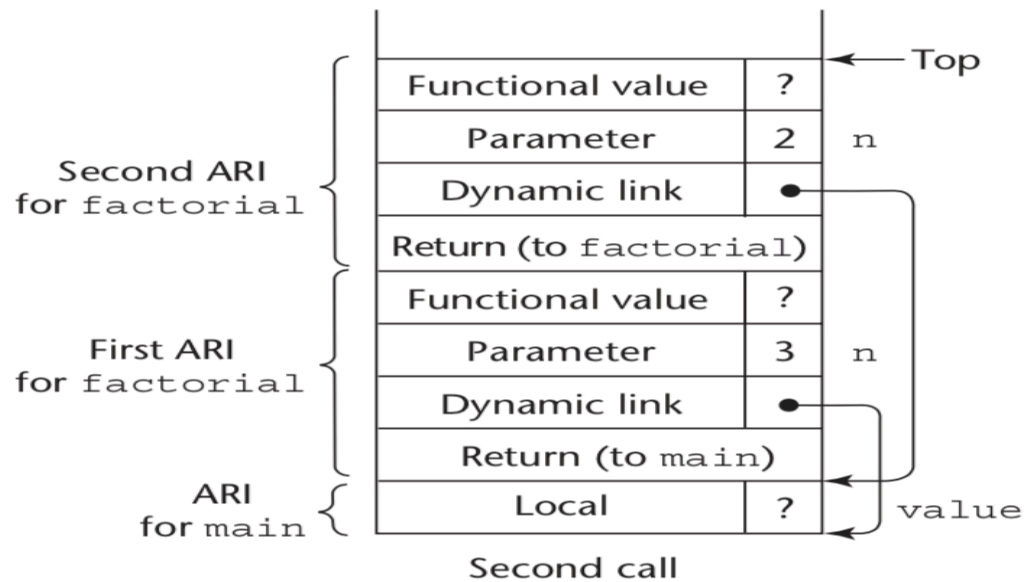
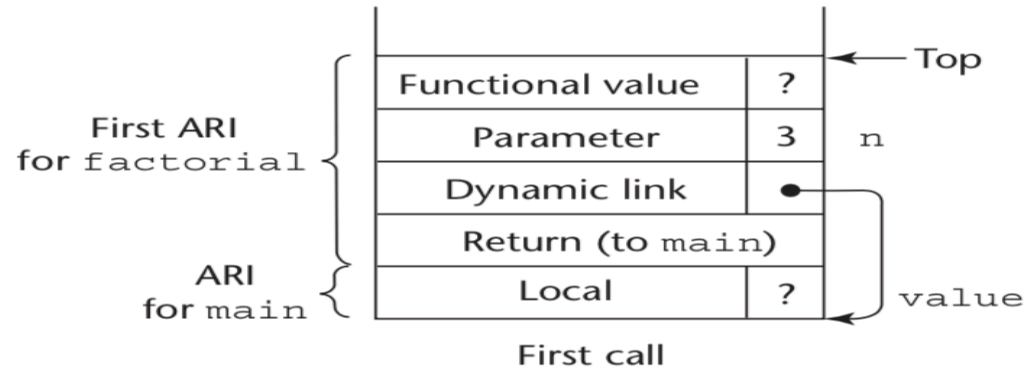
Altprogramların Gerçekleştirilmesi

Recursion

```
int factorial(int n) {  
    ←————— 1  
    if (n <= 1)  
        return 1;  
    else return (n * factorial(n - 1));  
    ←————— 2  
}  
void main() {  
    int value;  
    value = factorial(3);  
    ←————— 3  
}
```

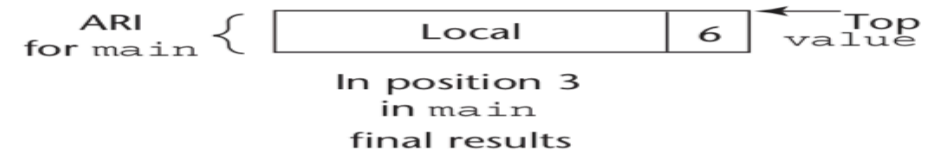
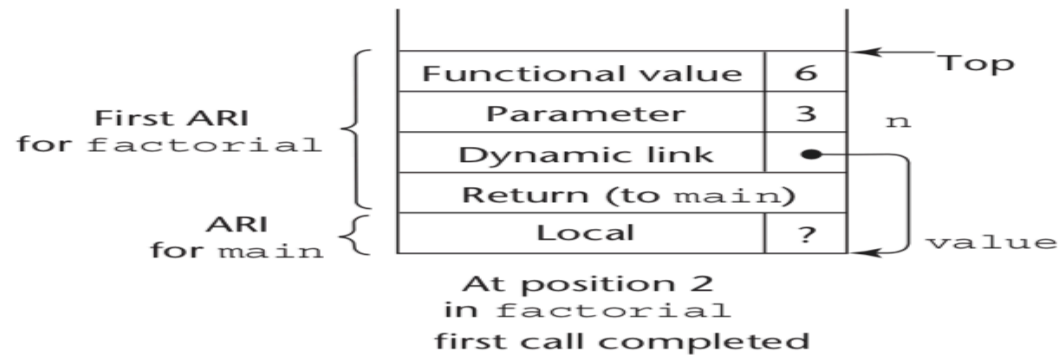
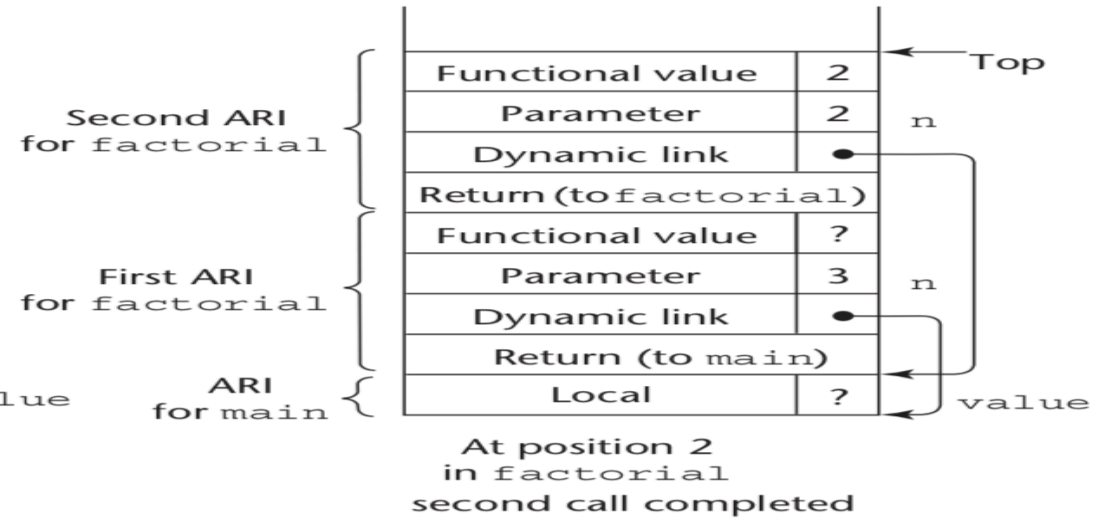
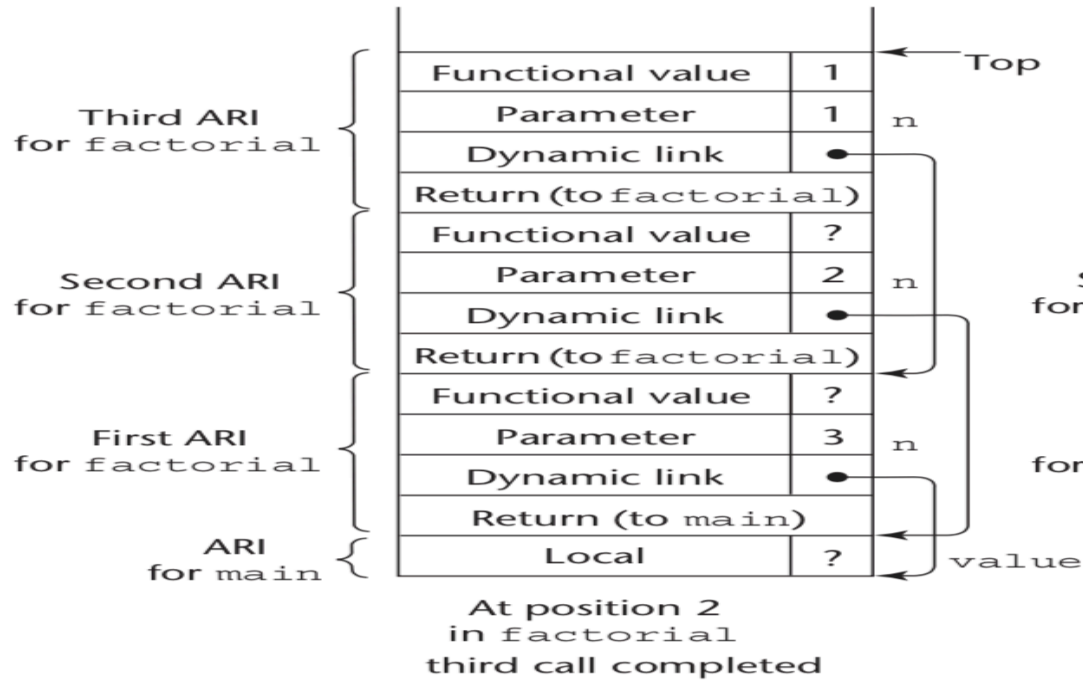
Functional value	n
Parameter	
Dynamic link	
Return address	

Faktöriyel-1

ARI = activation record instance

Faktöriyel-2

Blocks

- İki veya daha fazla kod ifadesinin bir araya gelerek oluşturduğu yapıya blok denir.
- Her bir bloğun activation record' ı bulunmaktadır.
- Blok çalıştırıldığında bir aktivasyon kayıt örneği (activation record instance) oluşturulur.
- Parametresiz altprogram gibi işlem görür.

Blocks

```
void main() {  
  int x, y, z;  
  
  while ( ... ) {  
    int a, b, c;  
    ...  
    while ( ... ) {  
      int d, e;  
      ...  
    }  
  }  
  while ( ... ) {  
    int f, g;  
    ...  
  }  
  ...  
}
```

